

Prof. Dr. İlhan Helvacı
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Miras Hukuku - 24.02.2026 - 1. Hafta 2. Ders

Hatırlarsanız, en son saklı paylı mirasçılardan söz ediyorduk. Saklı paylı mirasçılar hakkında bilgi veriyorduk. Ve bu çerçevede tenkis davasından söz edeceğimi söylemiştim.

A-) Genel Olarak

Adım adım gidecek olursak önce neyi hesaplamamız lazım? Net terekeyi hesaplamamız lazım. Kişinin malvarlığında neler var. T cetvelini çizdiniz. Aktifler var, pasifler var.

Öncelikle kişinin sahip olduğu aktiflere bakalım: Taşınır, taşınmazlar, haklar, alacaklar var, değil mi?

Aktifine menkullerini, gayrimenkullerini, haklarını ve alacaklarını yazdık ama neden söz ediyoruz tabii ki? Miras yoluyla intikali mümkün olan malvarlığı değerlerinden söz edeceğiz ki terekeyi saptayalım.

Bay M'nin intifa hakkı olsa idi, ölümüyle beraber sona erdi (TMK m. 796/f. 2). Bay M'nin oturma (=sükna) hakkı olsa idi, bu hakkı ölümüyle beraber sona erdi (TMK m. 823/f. 2). Bunlar mirasçılara intikal etmezdi. Yani terekeye girmezdi. Değil mi?

Mirasbırakanın mevcut alacaklarını yazacağız. Ama mirasbırakanın ölümünde doğan alacaklarını da göz önünde bulundurmamız gerekir. Bundan kastım da şu: Örneğin eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejimi olduğunu varsayalım. Ölümle bu mal rejiminin sona erdiğini ve ölen eşin daha doğrusu onun mirasçılarının, sağ kalan eşten katılma alacağına sahip olduğunu varsayalım. Bu alacak eşin vefat etmesi üzerine doğar. Bu alacak kalemi de onun terekesinin aktiflerine dahildir.

Bir de pasiflere bakalım. Onlar ne? Mirasbırakanın borçları değil mi? Örneğin vefat eden kişinin bankaya kredi borcu var, bir dostuna ondan ödünç aldığı için ödemesi gereken bir miktar borcu var. Bunları da ne yapmamız gerekecek? Bunlar da terekenin pasifleri arasında yer

alır. Dikkat borçların da ne olması lazım miras yoluyla intikal eden borçlar niteliğinde olması lazım. Henüz doğmamış olan nafaka borcu mirasçılara geçmez.

Bir de mirasbırakanın vefatında doğan borçlar var. Bunlar da onun malvarlığının pasifleri arasında yer alır. Bundan kastım ne? Örneğin eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejimi olduğunu varsayalım. Ölümle bu mal rejiminin sona erdiğini ve bu kez sağ kalan eşin, ölen eşten daha doğrusu onun mirasçılarında katılma alacağına sahip olduğunu varsayalım. Bu borç da eşin vefat etmesi üzerine doğar.

B-) Mal Rejimine İlişkin Temel Uyarı

Vefat eden kişi evli ise ve eşler arasında mal ayrılığı rejimi yoksa örneğin yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi varsa bu hususa dikkat etmemiz lazım. Şöyle ki:

Bir kişi vefat ettiğinde geride bir sağ kalan eş bıraktıysa ve bu sağ kalan eş ile aralarında mal ayrılığı rejimi yoksa örneğin yasal mal rejimi yani edinilmiş mallara katılma rejimi varsa, net terekenin hesaplanması, mirasın paylaşılması, tenkis davalarının görülebilmesi, yani tenkis davalarının koşullarının oluşup oluşmadığının belirlenmesi kural olarak hep neye bağlı olacak? Mal rejiminin tasfiyesine bağlı olacak. Önce mal rejiminin tasfiyesinin sağlanması gerekecek.

C-) Net Terekenin Hesaplanması

Biz tenkis davasının açılma şartlarının oluşup oluşmadığını ele alırken öncelikle tasarruf nisabına esas olan tereke = tasarruf oranına esas olan terekeyi bulmak zorundayız.

Ancak bunu hesaplamak için de önce net terekeyi belirlemek zorundayız. Net terekenin aslında formülü basit görünüyor: Aktiflerden pasifleri çıkaracağız.

I-) TMK m. 507'nin Ele Alınması

TMK m. 507'nin kenar başlığı "*III. Tasarruf edilebilir kısmın hesabı.*" Hüküm şöyle söylüyor:

"Tasarruf edilebilir kısım, terekenin mirasbırakanın ölümü günündeki durumuna göre hesaplanır.

Hesap yapılırken, mirasbırakanın borçları, cenaze giderleri, terekenin mühürlenmesi ve yazımı giderleri, mirasbırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık geçim giderleri terekeden indirilir.”

Bakın tasarruf edilebilir kısmın yani tasarruf oranının hesaplanmasını biliyoruz. Ama neyi bilmiyoruz? Bu rakam olarak neye tekabül edecek onu bilmiyoruz. Şimdi onu hesaplama için gereğini yapacağız.

II-) Terekenin Ölüm Günündeki Durumu Esas Alınır

Medenî Kanun m. 507/f. 1'e beraberce bakalım:

“Tasarruf edilebilir kısım, terekenin mirasbırakanın ölümü günündeki durumuna göre hesaplanır.”

O halde bir defa ne yapmamız lazım? Biz bütün tespitlerimizi neyi esas olarak yapacağız? Ölüm gününü esas olarak yapacağız. Yani kişinin taşınmazı var, taşınırı var, hakları var, alacakları var. Bunların ölüm günündeki değerlerini esas alacağız. Aktiflerin değerlendirilmesi onlara bir değer, bir kıymet biçilmesi için ölüm gününü esas alacağız.

Kişinin, terekesini hesaplarken, eklenecek değerleri ve çıkarılacak değerleri hesaplarken bizim esas alacağımız an kişinin ölüm günüdür diyoruz. Örneğin bir taşınırın (arabanın) veya bir taşınmazın sonradan değer kazanması ya da değer yitirmesi bizi ilgilendirmez. Bizim için önem arz eden an ölüm günüdür ve murisin malvarlığı değerlerinin ölüm günündeki kıymetidir.

III-) Bazı Değerler Terekeden İndirilir

Yukarıda işaret etmiştim. Önce net terekeyi bulacağız. Yani tereke aktiflerinden pasifleri çıkaracağız. TMK m. 507'nin kenar başlığı *“III. Tasarruf edilebilir kısmın hesabı 1. Borçların indirilmesi”*. Biz hükmün 1. fıkrasını hemen yukarıda ele aldık. Şimdi gelelim hükmün 2. fıkrasına. Bir kez daha okuyalım:

“Hesap yapılırken, mirasbırakanın borçları, cenaze giderleri, terekenin mühürlenmesi ve yazımı giderleri, mirasbırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık geçim giderleri terekeden indirilir.”

TMK m. 507'nin 2. fıkrasında, kanun koyucu diyor ki hesap yapılırken, terekeden (1) mirasbırakanın borçları, (2) cenaze giderleri, (3) terekenin mühürlenmesi ve yazımı giderleri, (4) mirasbırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık geçim giderleri indirilir diyor.

Şimdi sırayla bu hükümde zikredilen terekeden indirilecek bu kalemlere bakalım. Ardından diğer hükümlerde terekeden indirilecek başka kalemler varsa onlara da değinelim.

1-) Mirasbırakanın Borçlarının Terekeden İndirilmesi

Mirasbırakanın genel olarak tüm borçları terekeden çıkarılacak. Ama hangi borçları çıkarılacak? Geçerli olan ve henüz ödenmemiş olan borçları çıkarılacak diyoruz.

Acaba bozucu şarta bağlı bir borç varsa bu borç çıkarılacak mı çıkarılmayacak mı diye baktığımız zaman; bozucu şarta bağlı bir borç varsa ve henüz şart gerçekleşmemişse onlar da ne olacaklar? Tabii ki onlar da terekenin aktifinden indirilir.

Peki, ya geciktirici şarta tabi bir borç varsa ne yapacağız? Onların tereke aktiflerinden indirilmemesi gerektiğini iddia eden yazarlar var.

Ama bazı yazarlar da diyorlar ki: Geciktirici şarta bağlı borçlarda, şartın beklenmesi de kabul edilebilir. Şartın gerçekleştiği olgusu görüldükten sonra da bu borcun indirilmesine gidilebilir diyor. Bu tartışmalı bir nokta.

Peki diyelim ki mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufuyla belirli bir mal vasiyetinde bulundu. Dedi ki: "*Vefatımda Bay Ü'ye 100.000 lira verilsin.*" Acaba böyle bir vasiyet borcu da terekeden indirilecek mi?

Hayır diyoruz. Terekeden indirilmeyecek. Durum yüklemeler bakımından da aynıdır. Onlar da terekenin aktiflerinden indirilmezler.

2-) Cenaze Giderleri

Cenaze giderleri ne yapılacak? Terekenin aktifinden düşülecek. Yani kanun koyucu, bu cenaze masrafının mirasçıların sırtında kalmasını istememiş. Bunların ölen kişinin terekesinden karşılanmasını istemiş.

Her ne kadar madde metninde yazmıyorsa da cenaze masraflarının herhâlde makul olması gerekir değil mi? Yani kişilerin ekonomik ve sosyal durumuyla bağdaşır nitelikte olması lazım. Bu masrafların

kapsamına neler girebilir? Örneğin mezar yeri, mezar taşı, defin, dini tören, ölüm ilanı vb. masrafları girebilir.

Ama çok gösterişli bir mezar inşası veya çok anormal rakamlara erişen pahalı gazete ilanları ne olmayacaktır? Terekeden indirilmeyecektir diyebiliriz. Bunların makul ve mantıklı olması yani vefat eden kişinin ve mirasçılarının sosyal ve ekonomik statüsüyle bağdaşıyor olması lazım.

Cenaze masrafları henüz yapılmamış olabilir. Ama bunların yapılacağı artık aşikârsa bunların indirilmesi gerekir. Eğer fiilen yapılmışlarsa zaten indirilmeleri gerektiği açık, değil mi? Herhangi bir tereddüt yok.

3-) Terekenin Mühürlenmesi ve Yazımı Giderleri

Terekenin mühürlenmesi ve yazımı giderleri. Bu nedir acaba? Birden çok mirasçı olduğu takdirde, tereke miras taksim edilinceye (paylaşılıncaya) kadar elbirliği ile hak sahipliğine tâbi olacak.

Bu noktada kanun koyucu 589, 590 ve 591. maddeleri sevk etmiştir.

Yani kanun koyucu diyor ki: Eğer terekenin mirasçılara olması gerektiği şekilde teslimi için lüzumluysa, yani örneğin terekedeki değerlerin zarar görmesi tehlikesi varsa, mirasçılar arasında hukuki uyuşmazlıklar varsa bu terekenin korunması için birtakım önlemler alınabilir. Örneğin terekenin defterinin tutulması, terekenin mühürlenmesi, ya da terekedeki bazı malvarlığı değerlerinin mühürlenmesi, terekenin resmen yönetilmesi söz konusu olabilir.

Bu çerçevede bakıldığında kanun koyucu diyor ki, özellikle 589-591 hükümlerini göz önünde bulundurarak, terekenin mühürlenmesi ve yazım giderleri ne olmalıdır? Bir masraf kalemi olarak, terekenin borcu olarak, terekenin aktiflerinden çıkarılmalıdır diyor.

TMK m. 589/f. 1 ve f. 2'ye göre:

“Mirasbirakanın yerleşim yeri sulh hâkimi, istem üzerine veya re’sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır.

Bu önlemler, özellikle kanunda belirtilen hâllerde terekede bulunan mal ve hakların yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamelerin açılmasına ilişkindir.”

Peki hocam terekenin resmen yönetilmesi gerekiyor ise yani mirasçılar arasında ciddi uyuşmazlıklar, açılmış davalar var, terekeye yönetici atandı, kira geliri getirmesi gereken taşınmazların kiraya verilmesi işleri var, muristen kalan örneğin anonim şirket hisseleri için genel kurullara katılma işleri var, bu bağlamda tereke yöneticisine ödenmesi gereken bir ücret var, bu ücret terekeden indirilmeyecek mi? Lafza bakarsanız hayır, ama hükmün amacına bakarsanız evet. Bence amaca göre yorum yapmak lazım. Yani bence indirilecek.

4-) Birlikte Yaşayanların Hakları

Kanun koyucu TMK m. 507/f. 2’de ne dedi bir hatırlayalım mı?

“... mirasbırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık geçim giderleri terekeden indirilir.”

TMK m. 507’nin yanına not alacağımız bir hüküm var. TMK m. 645. Diyor ki, “Birlikte yaşayanların hakkı” kenar başlığı altında:

“Mirasbırakanın ölümünde onunla birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimseler, ölüm tarihinden başlayarak üç aylık bakım ve geçim giderlerinin terekeden sağlanmasını isteyebilirler.”

Bakınız ne yapıyor kanun koyucu? Diyor ki: Mirasbırakanın ölümünde onunla birlikte yaşayan kişiler olmalı ve bu kişiler onun tarafından bakıla gelmekte olmalı. Bu kişiler ölüm tarihinden başlayarak ne kadar süre için bir geçim ve bakım giderlerinin sağlanmasını isteyebilirler? Üç aylık geçim ve bakım giderlerinin sağlanmasını isteyebilirler.

Bakınız bunların mirasçı olması gerekiyor, değil mi? Ama ne olmaları gerekiyor? Mirasbırakan ile birlikte yaşıyor olmaları gerekiyor. Onun tarafından bakılan kişiler kategorisine giriyor olmalı ve 3 aylık bir talepleri olabiliyor ölüm tarihinden itibaren. Bu taleplerinin içerisine ne giriyor? Bakım ve geçim giderleri giriyor. Yani gerek beslenme gerekse barınma giderleri giriyor diyoruz.

Şimdi gördüğünüz gibi ne yaptık? Medenî Kanunumuzun 507. maddesinin yanına TMK m. 645'i yazdık. Şimdi gelelim bu noktada birkaç tane meseleye değinmeye. Bunlardan bir tanesi şudur. TMK m. 674'ün 2. fıkrasından da söz etmem gerekecek.

5-) TMK m. 674/f. 2 Çerçevesinde İndirilecek Değerler

674. maddenin 2. fıkrasına şöyle çok kısaca gireyim. 674. madde mirasbırakanın vefatında ortaya çıkan bir borç kaleminden söz ediyor bize. Diyor ki 674. maddenin 2. fıkrası:

“Eğitim ve öğrenimini tamamlamamış olan veya engelliliği bulunan çocuklara, paylaşmada hakkaniyete uygun bir ödeme yapılır.”

Bakınız bu müessese denkleştirme başlığı altında düzenleniyor. Denkleştirme bizim eski Medenî Kanundaki tabiriyle iade kavramı. Denkleştirme aslında adı üzerinde eşitleme, aynı seviyeye getirme. Biraz tartışmalı bir hüküm ama ben hiç tartışma yaratmayacak bir örnek üzerinden devam edeceğim. Şöyle ki:

Örneğin mirasbırakan M, erkek çocuğu E'yi okutmuş, Türkiye'de ya da yurt dışında, hatta yüksek lisans, doktora yapmasını da sağlamış, bütün öğrenim masraflarını karşılamış. Fakat o sırada henüz çok küçük yaşta olan kız çocuğunun öğrenim görmesi için hiçbir masraf yapmamış. Ne oldu? Murisin sağlığında evlatlarına yaptığı karşılıksız kazandırmalarda bir denge var mı? Hayır bir denge yok. Bu eşitsizliği gidermek lazım değil mi?

Örneğin erkek evladı E'ye 2.000.000 lira civarında öğrenim masrafı yapmış ve fakat henüz öğrenim yaşına gelmemiş olan kız çocuğu K için hiçbir masraf yapmamış olsun. İşte bu noktada ne diyor kanun koyucu? Bu eşitsizliği dengelemek, teknik ifadesiyle denkleştirmek lazım diyor.

Dolayısıyla 674. maddenin 2. fıkrasına tekrar bakalım: Eğitim ve öğrenimini tamamlamamış olan veya engelliliği bulunan çocuklara, paylaşmada hakkaniyete uygun bir ödeme yapılır. Demek ki bu da mirasbırakanın terekesinden çıkarılacak borç kalemleri arasında. Yani aktiflerinden çıkarılacak borç kalemleri arasında yer alıyor.

Hatta bazı yazarlar böyle bir eşitsizlik olmasa dahi yani örnekte murisin erkek evladı olmasın, muris geride bir sağ kalan eş bir de henüz

öğrenim yaşına gelmemiş ya da öğrenimini tamamlamamış ya da engelli bir çocuk bırakmış olsun. Bu durumda da yine hüküm uygulama alanı bulur diyorlar.

Yani ben öğrenci olsam ne yaparım? TMK 507. maddenin yanına TMK m. 674/f. 2 var unutma diye not alırım.

6-) TMK m. 641/f. 2 Çerçevesinde İndirilecek Değerler

Şimdi bir diğer hükme değinelim. Bakınız 641. maddenin 2. fıkrası diyor ki:

“Ana ve baba veya büyük ana ve büyük baba ile birlikte yaşayan ve emeklerini veya gelirlerini aileye öz-güleyen ergin çocuklar ile torunlara verilecek uygun miktardaki tazminat, bu yüzden terekenin borç ödemededen acze düşmemesi kaydıyla tereke borcu sayılır.”

Bu hükmün anlamı nedir? Kanun koyucu neyin farkında? Şunun farkında:

Ergin çocuklar birlikte yaşadıkları ana ve babalarına emeklerini ya da gelirlerini tahsis etmiş olabilirler. Aynı şekilde torunlar birlikte yaşadıkları büyük ana ve büyük babalarına emeklerini ya da gelirlerini tahsis etmiş olabilirler.

Ancak, bunların karşılığında onlardan bir talepte bulunamamış, bir ücret isteyememiş olabilirler. İnsan böyle bir durumda birlikte yaşarken ana ve babasına ya da büyük ana ve büyük babasına “Benim sizler için sarf ettiğim emeğimin karşılığı ya da sizler için harcadığım gelirlerin karşılığı ne olacak?” demeye çekinebilir değil mi? Aynı evde yaşıyorsunuz aynı sofrada yemek yiyorsunuz. Bunu dile getirmek kolay olmayabilir değil mi?

Eğer böyle bir durum varsa kanun koyucu, bu çocuklara ve torunlara, aileye tahsis ettikleri emeklerinin ya da gelirlerinin karşılığında, uygun bir tazminat verilmesi gerektiğini kabul ediyor.

Dolayısıyla bunu da ne yapacağız biz? Tereke borcu olarak terekenin aktiflerinden çıkaracağız. Demek ki ben öğrenci olsam TMK m. 641/f. 2’yi de TMK m. 507’nin yanına yazarım.

D-) Tasarruf Nisabına Esas Olan Terekenin Hesaplanması (Bazı Değerlerin Terekeye Eklenmesi)

I-) Genel Olarak

Aktiflerden pasifleri çıkardık. Net terekeyi bulduk.

Şimdi, serbest tasarruf oranı aşıldı mı, aşılmadı mı, saklı paylı mirasçılardan saklı payları ihlal edildi mi, edilmedi mi, kısacası tenkis davasının şartları oluştu mu oluşmadı mı diye düşünürken ne yapmamız gerekiyor? Tasarruf nisabına esas olan terekeyi hesaplamamız gerekiyor.

Bunun için de terekeye kâğıt üzerinde eklenecek değerleri öğrenmemiz gerekiyor. Eklenecek değerler için üç hükmü bilmek gerekiyor: TMK m. 669, m. 565 ve m. 567.

Üç grup eklenecek değer var. Bu noktada şu hususu unutmayın. Bu eklenecek değerleri kâğıt üzerinde ekliyoruz. (1) Denkleştirmeye tabi olanları da (2) tenkise tabi sağlararası kazandırmaları da (3) üçüncü şahıs lehine yapılan hayat sigortası satın alma bedelini de öyle ekleyeceğiz.

Ama dikkat: Denkleştirme çerçevesinde eklediğimiz kalemler tereke aktifine gerçekten girer. Son iki kalem ise aktiflere varsayımsal olarak eklenir.

Bu nedendir ki bazı yazarlar denkleştirmeye tabi kazandırmalar için kâğıt üzerinde eklenir deyip ardından bunların tereke aktifine gerçekten ilave edileceğini vurgularlar.

Bazı yazarlar da denkleştirmeye tabi kazandırmaları zaten net tereke içinde yer alan bir kalem olarak görürler. Bu son düşünceye göre denkleştirmeye tabi kazandırmalar zaten terekeye (ya aynen ya miras payına mahsuben ya da değer olarak) iade edileceği için terekeyi hesap ederken onların tereke aktiflerinin içinde yer aldığını kabul etmek gerekir.

Hangi yöntem benimsenirse benimsensin sonuç değişmez. Önemli olan terekeye eklenecek değerleri bilmektir.

Tekrar edecek olursam üç grup eklenecek değer var. (1) Denkleştirmeye tabi kazandırmalar (2) Tenkise tabi sağlararası kazandırmalar (3) Üçüncü şahıs lehine yapılan hayat sigortası satın alma bedeli.

Şimdi teker teker bakalım.

II-) Denkleştirmeye Tabi Kazandırmalar

Denkleştirmeyi ayrıca anlatacağım. Şu anda detayına girmeyeceğim.

1-) Altsoy Dışındaki Yasal Mirasçılar Açısından

Altsoyun denkleştirme yükümlülüğüne az sonra değineceğim. Önce altsoy dışında kalan diğer yasal mirasçıların denkleştirme yükümlülüğüne kısaca değineyim.

TMK m. 669/f. 1 diyor ki:

“Yasal mirasçılar, mirasbırakandan miras paylarına mahsuben elde ettikleri sağlararası karşılıksız kazandırmaları, denkleştirmeyi sağlamak için terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdürler.”

Çok basit bir örnek verelim. M var, kardeşi K1 var, kardeşi K2 var. Sağlığında kardeşi K1'e 600.000 lira bağışlamış. Ama demiş ki: *“Hangi şartla bağışlıyorum? Bunu miras payına mahsuben bağışlıyorum.”*

Kanun koyucu ne diyor? Yasal mirasçılar, mirasbırakandan miras paylarına mahsuben elde ettikleri sağlararası karşılıksız kazandırmaları, denkleştirmeyi sağlamak için terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdürler. Yani K1 yarın öbür gün Bay M'yi yitirdiğimizde, K2 ile beraber mirasçı olduğunda, K2'ye karşı hangi yükümlülük altında? Bu 600.000 TL'yi, terekeye iade etmekle yükümlü.

Demek ki mirasbırakan, altsoyu dışında kalan, yasal mirasçılarından birisine, sağlığında, karşılıksız bir kazandırmada bulunmuş ve bu kazandırmayı miras hissesine mahsuben yapmışsa; bu kazandırma neye tâbi? Denkleştirmeye tâbi.

Tasarruf nisabına esas olan terekenin hesaplanmasında bunu ne yapacağız? Terekeye kâğıt üzerinde ekleyeceğiz. Değil mi? Tereke 1.000.000 liraysa diyeceğiz ki Bay K1 bu 600.000 lirayı terekeye iade

etmekle yükümlü. Terekenin aslında gerçek miktarı ne kadar?
1.600.000 lira diyeceğiz.

2-) Altsoy Açısından

Şimdi de altsoyun denkleştirme yükümlülüğüne yine kısaca değineyim. TMK m. 669/f. 2:

“Mirasbırakanın çeyiz veya kuruluş sermayesi vermek ya da bir malvarlığını devretmek veya borçtan kurtarmak ve benzerleri gibi karşılık almaksızın altsoyuna yapmış olduğu kazandırmalar, aksi mirasbırakan tarafından açıkça belirtilmiş olmadıkça, denkleştirmeye tâbidir.”

Yani mirasbırakan ne yapmış olabilir? Örneğin altsoyuna çeyiz verdi evlenirken, kuruluş sermayesi verdi. Oğluna veya kızına “Şu kadar parayı al, git kendine bir şirket kur.” dedi. Ya da altsoyuna bir mal varlığını devretti. Veya mirasbırakan, evladını, kendisine olan borcundan, onunla yaptığı ibra sözleşmesiyle ibra etti, vb.

Mirasbırakanın bu gibi karşılık almaksızın sağlığında altsoyuna yapmış olduğu kazandırmalar, örneğin çocuklarına veya torunlarına yaptığı kazandırmalar, aksi mirasbırakan tarafından açıkça belirtilmiş olmadıkça denkleştirmeye tâbidir.

Somut bir örnek verelim o da çok basit olsun. Ölen baba M'nin erkek evladı var, dış hekimi olsun, kız evladı var, o da öğretmen olsun. Erkek evlada babası sağlığında mesleğini icra edebilmesi için, bir muayenehane açabilmesi için diyelim ki ne yapmış? Birtakım bağışlamalarda bulunmuş. Yani onun ekonomik geleceğini teminat altına almak amacıyla ona karşılıksız kazandırmalarda bulunmuş. Ne kadar? 3.000.000 lira olsun. Terekesi ne kadar? 2.000.000 lira.

Şimdi beraberce bakalım. Babaları öldü, erkek evlada ne düşüyor? 1.000.000 lira. Kız evlada ne düşüyor? 1.000.000 lira. Erkek evlat dışçıydı ve sağlıkta 3.000.000 lira almıştı. Kız evlat öğretmendi sağlığında babası ona hiçbir kazandırmada bulunmamıştı ve o babasının vefatında sadece 1.000.000 lira aldı. Adil mi?

Elbette değil. Burada ne oldu gerçekten de? Bir eşitsizlik oldu. Çocuklardan erkek evlat dış hekimi olduğu için babasının sağlığında 3.000.000 liralık karşılıksız bir kazandırmaya nail oldu. Kız evlat ise

babasının sağlığında böyle bir menfaat elde edemedi. Neden? Çünkü o öğretmendi. Ona hayata tutunması için bir masraf yapılması gerekmiyordu.

İşte bu eşitsizliği engellemek adına kanun koyucu, mirasta denkleştirme, Türk Kanunu Medenisindeki deyimiyile mirasta iade müessesini düzenlemiştir.

Yani muris, diş hekimini oğluna 3.000.000 lirayı verdi. “*Git kendine bir muayenehane, bir diş kliniği a.*” dedi. Bu nedir? Aksi miras bırakan tarafından açıkça belirtilmediği için denkleştirmeye tâbidir. O halde kız evlat K, tereke taksim edilirken (paylaşılırken) denkleştirme talebinde bulunabilecektir.

Bunu ne yapacağız? Terekeye kâğıt üzerinde ekleyeceğiz. Değil mi? Tereke 2.000.000 liraysa diyeceğiz ki erkek evlat E bu 3.000.000 lirayı terekeye iade etmekle yükümlü. Terekenin aslında gerçek miktarı ne kadar? 5.000.000 lira diyeceğiz.

Denkleştirme konusunda, şimdilik, tasarruf nisabına esas olan terekenin hesaplanması için bu kadarını bilmeniz yeterli.
